

ชื่อเรื่อง : การพยาบาลผู้ป่วยตับแข็งจากพิษสุราเรื้อรัง : กรณีศึกษาปี 2560

ผู้จัดทำ : นางจันทร์เพ็ญ สากาง พยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการ ตึกผู้ป่วยในหญิง โรงพยาบาลชุมชน

บทคัดย่อ

ตับเป็นอวัยวะที่ใหญ่ที่สุดในร่างกาย มีหน้าที่สำคัญในการควบคุมสภาพร่างกายให้อยู่ดีมีสุขโดยทำหน้าที่หลายอย่าง เช่น ขจัดสารพิษออกจากเลือดสร้างภูมิคุ้มกันบางอย่างขึ้นมาต่อสู้โรคติดเชื้อ ตลอดจนการกำจัดเชื้อโรคต่างๆ ออกจากเลือด นอกจากนั้นตับยังทำหน้าที่สร้างโปรตีนที่เป็นส่วนประกอบในการทำให้เลือดแข็งตัว ตลอดจนสร้างน้ำตาล ตับแข็งเป็นสภาวะตับที่เกิดแผลเป็นขึ้นหลังจากมีการอักเสบหรือถาวรอย่างต่อเนื่อง เมื่อเนื้อตับที่ตีถูกทำลายลงจากการอักเสบหรือสาเหตุอื่นๆ เนื้อตับที่เหลือนั้นจะล้อมรอบและทดแทนด้วยเนื้อเยื่อประเภทพังผืด เป็นผลให้เลือดที่ไหลผ่านตับถูกอุดกั้น ไหลไม่สะดวก และการทำงานของตับลดลงเนื่องจากเนื้อตับที่ที่เหลืออยู่ลดน้อยลง

โรคตับแข็งเป็นโรคที่พบได้ทั้งในเพศชายและเพศหญิง เป็นสาเหตุของการเสียชีวิตของประชากรโลก 25,000 คนในแต่ละปี จัดเป็นสาเหตุการตายที่เกิดจากโรคเป็นอันดับที่ 8 สำหรับประเทศไทยในแต่ละวันพบผู้ป่วยรายใหม่เฉลี่ยถึง 30 รายทั่วประเทศ ปัจจุบันประเทศไทยมีผู้เสียชีวิตจากโรคตับมากกว่าปีละ 5,000 คน และมีแนวโน้มมากขึ้น ทำให้ผู้ป่วยกลายเป็นบุคคลที่พร้อมสมรรถภาพ และมีประสิทธิภาพในการทำงานลดน้อยลงในช่วงบั้นปลายของชีวิตเป็นบุคคลที่ไร้สมรรถภาพ เป็นภาระของสังคม รวมทั้งค่าใช้จ่ายรักษาในโรงพยาบาล ซึ่งถือว่าเป็น สาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจ และทางสังคมอย่างยิ่งใหญ่ต่อประเทศชาติ สาเหตุส่วนใหญ่เนื่องมา จากการดื่มสุรา หรือผู้ป่วยบางรายอาจไม่เคยดื่มสุรามาก่อน แต่เกิดจากการติดเชื้อของไวรัสตับอักเสบบีหรือซี ซึ่งทั้งกลุ่มนักดื่ม และกลุ่มที่เคยติดเชื้อตับอักเสบบีหรือซี นับเป็นกลุ่มผู้ป่วยกลุ่มใหญ่ที่สุดของผู้ป่วยโรคตับแข็ง จากสถานการณ์ดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพยาบาลผู้ป่วยโรคตับแข็ง จากกรณีศึกษาผู้ป่วยโรคตับแข็งจากพิษสุราเรื้อรังในตึกผู้ป่วยในหญิง พบว่าผู้ป่วยมีปัญหาทางการพยาบาลทั้งหมด 10 ปัญหา ระหว่างผู้ป่วยนอนพักรักษาตัว ได้ติดตามเยี่ยมผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง รวบรวมปัญหาและวางแผนการจำหน่ายร่วมกับพยาบาล ในตึกผู้ป่วยในทุกวัน ซึ่งปัญหาทั้งหมดได้รับการแก้ไขและสามารถออกจากโรงพยาบาลได้ จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า กรณีศึกษา ผู้ป่วยโรคตับแข็งจากพิษสุราเรื้อรัง มีสาเหตุมาจากพฤติกรรมกรรมการดื่มสุรา ติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน จนเกิดพยาธิสภาพที่ตับโดยตรง เกิดภาวะตับเสื่อมการทำงาน ซึ่งโรคนี้สามารถป้องกันได้ โดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการดูแลสุขภาพที่ถูกต้อง ได้แก่ การงดดื่มสุรา ออกกำลังกายสม่ำเสมอ ดังนั้น บทบาทของพยาบาลและทีมผู้ดูแลสุขภาพต้องดูแลผู้ป่วยอย่างครอบคลุมทั้งด้านการส่งเสริม การป้องกัน การรักษา และการฟื้นฟูสุขภาพให้แก่ผู้ป่วย การให้ความรู้ คำแนะนำที่ดี การให้กำลังใจ ร่วมกับญาติผู้ป่วย การหาสิ่งที่เป็นศูนย์กลางยึดเหนี่ยวจิตใจให้ผู้ป่วยมีจิตใจที่เข้มแข็งมีกำลังใจสามารถที่จะเลิกดื่มสุราได้อย่างเด็ดขาด เมื่อเข้ารับการรักษาจะส่งผลดี ต่อการรักษาและคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยให้ดียิ่งขึ้นและสามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ภายในสังคมได้อย่างปกติสุข

บทบาทอิสระของพยาบาลที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสามารถปฏิบัติได้ในการดูแลผู้ป่วยผู้ป่วยตับแข็งจากพิษสุราเรื้อรัง จึงไม่ได้มีเพียงแต่การดูแลขณะที่ผู้ป่วยอยู่โรงพยาบาลเท่านั้น การให้ความรู้และคำแนะนำที่ถูกต้องแก่ผู้ป่วยและญาติในเรื่องที่จำเป็น เช่น การเลิกดื่มสุราและเข้ารับการรักษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการเสริมพลังอำนาจ (empowerment) ให้ผู้ป่วยและญาติ มีความมั่นใจว่าตนเองสามารถปฏิบัติตนเพื่อเลิกดื่มสุราได้ โดยไม่กลับไปดื่มซ้ำ ทั้งนี้เพื่อลดภาวะแทรกซ้อน หรือผลกระทบรุนแรงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นและที่สำคัญยังสามารถลดการกลับเข้ามารักษาซ้ำในโรงพยาบาลได้อีกด้วย